

जीवन बीमा व्यवसाय गर्ने बीमकहरूको लागि थप गरिएका अनुपातहरूको सूची :

क्र.सं	अनुपात (Ratio)	भाज्य (Numerator)	भाजक (Denominator)	सूचकाङ्क
क) व्यवसायको परिदृश्य				
१	कुल विमाशुल्कमा वृद्धि	चालु वर्षको कुल विमाशुल्क - गत वर्षको कुल विमाशुल्क	गत वर्षको कुल विमाशुल्क	प्रतिशत
२	प्रथम विमाशुल्कमा वृद्धि	चालु वर्षको प्रथम विमाशुल्क - गत वर्षको प्रथम विमाशुल्क	गत वर्षको प्रथम विमाशुल्क	प्रतिशत
३	लगानीमा वृद्धि	चालु वर्षको जम्मा लगानी ^१ - गत वर्षको जम्मा लगानी	गत वर्षको जम्मा लगानी	प्रतिशत
४	जीवन विमा कोषमा वृद्धि *	चालु वर्षको जीवन वीमाकोष - गत वर्षको जीवन वीमाकोष	गत वर्षको जीवन वीमा कोष	प्रतिशत
ख) पुँजी पर्याप्तता र सोल्भेन्सी				
५	पुँजी र खुद जम्मा सम्पत्तिको अनुपात	पुँजी=चुक्ता पुँजी + जगेडा तथा कोष - स्थगन कर जगेडा - अपलेखन नगरिएको विविध खर्च - नाफा नोक्सान हिसाबबाट सारिएको नोक्सान	खुद जम्मा सम्पत्ति= दीर्घकालिन सम्पत्ति+ चालु सम्पत्ति - समायोजनको लागि गरिएको व्यवस्था ^२	प्रतिशत
६	पुँजी र टेक्निकल रिजर्भको अनुपात *	पुँजी=चुक्ता पुँजी + जगेडा तथा कोष - स्थगन कर जगेडा - अपलेखन नगरिएको विविध खर्च - नाफा नोक्सान खर्चबाट सारिएको	टेक्निकल रिजर्भ = विमांकीय दायित्व(एकल र सामुहिक विमा दायित्व/ Mathematical Reserves)+ विमाङ्किय	प्रतिशत

^१ जम्मा लगानी = अल्पकालिन लगानी + दीर्घकालिन लगानी - लगानीमा नोक्सानीको लागि व्यवस्था

^२ सम्पत्ति समायोजनको लागि गरिएको व्यवस्था अन्तर्गत लगानीमा नोक्सानीको लागि व्यवस्था, कर्जामा नोक्सानीको लागि व्यवस्था, शंकाशपद आसामीको लागि व्यवस्था अन्य नोक्सानीको लागि व्यवस्था र अन्य सम्पत्ति अन्तर्गत अवकाशकोषमा रहेको रकम र स्थगनकर सम्पत्ति पर्दछ ।

		नोक्सान	व्यवस्था + असमाप्त जोखिम वापत व्यवस्था + भुक्तानी हुन बाँकी दावी वापत व्यवस्था + विमा व्यावसाय संग सम्बन्धित चालु दायित्व ^३ + माहाविपत्ति कोष+ वोनशको लागत	
७	सल्भेन्स अनुपात *	उपलब्ध सल्भेन्स मार्जिन	आवश्यक सल्भेन्स मार्जिन	प्रतिशत
ग) सम्पत्ति गुणस्तर र कर्जा नियन्त्रण				
८	(सुचिकृत नभएको शेयरमा लगानी र आसामि)/खुद जम्मा सम्पत्ति	सुचिकृत नभएको शेयरमा लगानी ^४ + विविध आसामि ^५	खुद जम्मा सम्पत्ति= दीर्घकालिन सम्पत्ति+ चालु सम्पत्ति - समायोजनको लागि गरिएको व्यवस्था	प्रतिशत
९	शेयरमा भएको लगानी/ खुद जम्मा सम्पत्ति	शेयरमा भएको कुल लगानी	खुद जम्मा सम्पत्ति= दीर्घकालिन सम्पत्ति+ चालु सम्पत्ति - समायोजनको लागि गरिएको व्यवस्था	प्रतिशत
१०	अभिकर्तालाई दिइएको कर्जा/अभिकर्ताको संख्या	अभिकर्तालाई दिइएको कर्जा	अभिकर्ताको संख्या	रकम (रु)
घ) पुनर्वीमा र वीमाङ्किय				
११	खुद जोखिम धारण अनुपात **	खुद विमाशुल्क	कुल विमाशुल्क	प्रतिशत

^३ चालु दायित्व अन्तर्गत वीमा अभिकर्तालाई दिन बाँकी, अन्य वीमकलाई दिन बाँकी, पुनर्विमकलाई दिन बाँकी र पुर्ण विवरण नखुलेको विमाशुल्क पर्दछ ।

^४ धितोपत्र बजारमा सुचिकृत नभएको शेयरहरु ।

^५ आसामि अन्तर्गत विविध आसामि, पुनर्विमकबाट लिनुपर्ने रकम र अन्य विमकबाट लिनुपर्ने रकम पर्दछ ।

१२	खुद टेक्निकल रिजर्भ/ गत तीन वर्षको खुद विमाशुल्कको औषत ^६ *	खुद टेक्निकल रिजर्भ = विमांकीय दायित्व(एकल र सामुहिक विमा दायित्व / Mathematical Reserves)	विगत तीन वर्षको खुद विमाशुल्कको औषत	प्रतिशत
१३	असमाप्त जोखिम वापतको व्यवस्था/विगत तीन वर्षको म्यादी विमालेखको विमाशुल्कको औषत *	आर्थिक वर्षको अन्त्यमा असमाप्त जोखिम वापतको व्यवस्था	विगत तीन वर्षको म्यादी विमालेखको एकल विमाशुल्कको औषत	प्रतिशत
ड) खर्च विश्लेषण				
१४	खर्च अनुपात	खुद कमिशन ^७ + स्वास्थ्य परीक्षण शुल्क + खुद सेवाशुल्क + अन्य प्रत्यक्ष खर्च + आय व्यय खातामा भएको व्यवस्थापन खर्च	खुद विमाशुल्क ^८	प्रतिशत
१५	कमिशनको अनुपात	खुद कमिशन	खुद विमाशुल्क	प्रतिशत
१६	कुल व्यवस्थापन खर्च/कुल विमाशुल्क **	कुल व्यवस्थापन खर्च	कुल विमाशुल्क	प्रतिशत
१७	अभिकर्ता खर्च (अन्य) / कुल व्यवस्थापन खर्च	अभिकर्ता खर्च (अन्य)	कुल व्यवस्थापन खर्च	प्रतिशत
१८	विमालेख जारी खर्च अनुपात (Direct Business Acquisition	अभिकर्ता खर्च (अन्य) + विज्ञापन तथा प्रचार प्रसार+ व्यापार प्रवर्द्धन + अतिथी सत्कार	प्रथम विमाशुल्क	प्रतिशत

^६ खुद विमाशुल्कको गणना गर्दा विमाङ्गिय मुल्यांकन नगरेका विमालेखहरूलाई समावेश गर्नुहुदैन ।

^७ खुद कमिशन = अभिकर्ता कमिशन + पुनर्विमा कमिशन खर्च - पुनर्विमा कमिशन आय ।

^८ खुद विमाशुल्क भन्नाले आय व्यव हिसाबमा भएको विमशुल्क आम्दानीलाई बुझ्नु पर्दछ ।

	Ratio)			
च) लगानी र प्रतिफल				
१९	लगानीमा प्रतिफल	लगानीबाट आय	आर्थिक वर्षको शुरु र अन्त्यको लगानीको औषत	प्रतिशत
२०	पूँजीमा प्रतिफल *	लाभांश वितरण गर्न योग्य नाफा = खुद नाफा (नोक्सान)- गत वर्षको खर्च (आम्दानी)- स्थगनकर जगेडा - महाविपत्ति जगेडा	वर्षको शुरु र अन्त्यको पूँजीको औषत = चुक्ता पूँजी+ जगेडा तथा कोष-स्थगन कर जगेडा -अपलेखन नगरिएको विविध खर्च - नाफा नोक्सान हिसाबाट सारेको घाटा	प्रतिशत

नोट:

- १) * संकेत लगाइएका अनुपातहरू त्रैमासिक रूपमा पेश गर्नुपर्ने वित्तिय परिणाममा पेश गर्नु नपर्ने ।
- २) ** संकेत लगाइएका अनुपातहरू वार्षिक वित्तिय विवरणको अनुसूची ३० को क्रम संख्या (११) र (१७) मा उल्लेख भइसकेको हुदा वार्षिक वित्तिय विवरणमा थप गर्नु नपर्ने ।

अन्य खुलासाहरू र विश्लेषण

यस भन्दा अगाडिको खण्डमा उल्लेख गरिएको अनिवार्य अनुपातहरूको अलावा कम्पनीहरूले निम्न केही अनिवार्य खुलासाहरू वार्षिक प्रतिवेदन र विमा समितिमा पेश गर्ने त्रैमासिक वित्तिय विवरणमा समेत समावेश गर्नुपर्नेछ ।

१.१. व्यतित विमालेखको अनुपात (Lapse Ratio)

यस अनुपातलाई तल उल्लेखित तरिकाबाट गणना गर्नुपर्नेछ र कुल विमाशुल्कको आधारमा उक्त अनुपातहरू गणना गर्नुपर्नेछ । व्यतित विमालेखको अनुपात प्रत्येक विमा समुहको गणना गर्नुपर्ने छ । आ.व. २०७०.७१ को प्रथम वर्षको बीमाशुल्कलाई आधार मानेर उदाहरण प्रस्तुत गरिएकोछ ।

आ.व. २०७०.७१को प्रथम विमाशुल्क= रु १,००,००,००० (एक करोड)

आ.व. २०७०.७१ को को प्रथम विमाशुल्क मध्ये आ.व. २०७१.७२ मा नवीकरण नभएको विमाशुल्क = रु ४०,००,००० (चालिस लाख)

आ.व. २०७०.७१ को को प्रथम विमाशुल्क मध्ये आ.व. २०७२.७३ मा नवीकरण नभएको विमाशुल्क = रु २०,००,००० (वीस लाख)

आ.व. २०७०.७१ को को प्रथम विमाशुल्क मध्ये आ.व. २०७३.७४ मा नवीकरण नभएको विमाशुल्क = रु २०,००,००० (वीस लाख)

प्रथम वर्षको व्यतित अनुपात = रु ४०,००,०००/रु १,००,००,००० = ४० %

दोस्रो वर्षको व्यतित अनुपात = रु २०,००,०००/रु १,००,००,००० = २० %

तेस्रो वर्षको व्यतित अनुपात = रु २०,००,०००/रु १,००,००,००० = २० %

व्यतित अनुपात = ४० % + २० % + २० % = ८० %

नबकिरण अनुपात = १००% - ८० % = २० %

व्यतित अनुपात (Lapse Ratio)= (पहिलो वर्ष व्यतित भएको विमाशुल्क + दोस्रो वर्ष व्यतित भएको विमाशुल्क + तेस्रो वर्ष व्यतित भएको विमाशुल्क)/ आ.व. २०७०.७१को प्रथम विमाशुल्क

Persistency Ratio (विमालेख नबकिरण अनुपात)= (१- व्यतित विमालेखको अनुपात)

अनुपात गणनाका लागि वित्तीय विवरणका सन्दर्भ श्रोतहरु :

क्र.सं.	विवरण	स्रोत
१.	कूल बीमाशुल्क	अनुसूची-१
२.	प्रथम वर्षको बीमाशुल्क	अनुसूची-१
३.	अल्पकालिन लगानी	वासलात
४.	दिर्घकालिन लगानी	वासलात
५.	लगानीमा नोक्सानीका लागि व्यवस्था	अनुसूची-२६ क
६.	जीवन बीमा कोष	वासलात
७.	चुक्ता पूँजी	वासलात
८.	जगेडा तथा कोष	वासलात
९.	स्थगन कर जगेडा	अनुसूची-१७
१०.	अपलेखन वा समायोजन हुन बाँकी विविध खर्चहरु	वासलात
११.	नाफा नोक्सान हिसाबबाट सारेको नोक्सान	वासलात
१२.	दिर्घकालिन सम्पत्ति	वासलात
१३.	चालु सम्पत्ति	वासलात
१४.	समायोजनका लागि गरको ब्यवस्था	अनुसूची-२६ क अन्य ब्यवस्था / अनुसूची-१५
१५.	बीमाङ्गीय जगेडा / दायित्व	बीमाङ्गीय प्रतिवेदन
१६.	बीमाङ्गीय व्यवस्था	बीमाङ्गीय प्रतिवेदन
१७.	असमाप्त जोखिम वापत व्यवस्था	वासलात

१८.	भुक्तानी हुन बाँकी दावी बापत व्यवस्था	वासलात
१९.	बीमा ब्यवसाय सम्बन्धि चालु दायित्व	अनुसूची-२५
२०.	महा-विपत्ती जगेडा	वासलात
२१.	बोनसका लागि ब्यवस्था	बीमाङ्गीय प्रतिवेदन
२२.	सोल्भेन्सी अनुपात	बीमाङ्गीय प्रतिवेदन
२३.	सूचिकृत नभएको शेयर	अनुसूची-२१
२४.	विविध आसामी	अनुसूची-२४ अन्य सम्पत्ति
२५.	शेयरमा भएको कूल लगानी	अनुसूची-२१
२६.	अभिकर्तालाई कर्जा	अनुसूची-२३
२७.	बीमाशुल्क (खुद)	अनुसूची-१
२८.	असमाप्त जोखिम बापत व्यवस्था	वासलात
२९.	एकल बीमाशुल्क	अनुसूची-१
३०.	अभिकर्ता कमिशन	आय व्यय हिसाव
३१.	पुनर्बीमा कमिशन खर्च	आय व्यय हिसाव
३२.	पुनर्बीमा कमिशन आय	आय व्यय हिसाव
३३.	स्वास्थ्य परीक्षण शुल्क	आय व्यय हिसाव
३४.	सेवा शुल्क (खुद)	आय व्यय हिसाव
३५.	अन्य प्रत्यक्ष खर्च	आय व्यय हिसाव
३६.	व्यवस्थापन खर्च	आय व्यय हिसाव
३७.	कुल व्यवस्थापन खर्च	अनुसूची-७
३८.	अभिकर्ता अन्य खर्च	अनुसूची-७

३९.	विज्ञापन तथा प्रचार प्रसार	अनुसूची-७
४०.	व्यापार प्रवर्द्धन	अनुसूची-७
४१.	अतिथी सत्कार	अनुसूची-७
४२.	लगानीबाट आय	अनुसूची-२
४३.	खूद नाफा / (नोक्सान)	नाफा नोक्सान हिसाब
४४.	अघिल्लो वर्षसंग सम्बन्धित खर्च	नाफा नोक्सान हिसाब
४५.	स्थगन कर जगेडा	नाफा नोक्सान हिसाब
४६.	महा-विपत्ती जगेडा	वासलात